

การควบคุมเงินตราต่างประเทศของไทยในช่วงระยะปี พ.ศ. 2499 - 2509

ในระยะนี้การควบคุมยังคงอาศัยหลักตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2482 และพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 โดยมี การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายละเอียดบางประการเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของประเทศ ดังนี้ คือ

ก. การควบคุมทางด้านปริมาณเงินตราต่างประเทศ

1) ทางด้าน การนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร แบ่งออกได้

ดังนี้ คือ

การนำเข้าที่ไม่ต้องขออนุญาต ได้แก่

1. ธนาคารพาณิชย์แต่ละธนาคาร (ไม่รวมสาขา) นำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรได้ไม่เกินเดือนละ 9,800 ดอลลาร์ ส.ร.อ. หรือ 3,500 ปอนด์สเตอร์ลิง หรือเทียบเท่า ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการนำเข้าโดยทางใด¹

2. ผู้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร นำเงินตราต่างประเทศเข้ามาพร้อมกับตนเพื่อใช้เองได้ไม่เกินคนละ 500 ดอลลาร์ ส.ร.อ. หรือ 180 ปอนด์สเตอร์ลิง หรือเทียบเท่า แต่ถาเป็นการเดินทางเข้ามาเป็นครอบครัวโดยใช้หนังสือเดินทางฉบับเดียว อนุญาตให้นำเข้าได้ไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์ ส.ร.อ. หรือ 360 ปอนด์สเตอร์ลิง หรือเทียบเท่า ต่อมา ในปี พ.ศ. 2509 ได้มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินดังนี้ คือ

ผู้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร นำเงินตราต่างประเทศเข้ามาพร้อมกับตนเพื่อใช้เองได้ไม่เกินคนละ 560 ดอลลาร์ ส.ร.อ. หรือ 200 ปอนด์สเตอร์ลิง หรือเทียบเท่า แต่ถาเป็นการเดินทางเข้ามาเป็นครอบครัว โดยใช้หนังสือเดินทางฉบับเดียวอนุญาตให้นำเข้าได้ไม่เกิน 1,120 ดอลลาร์ ส.ร.อ. หรือ 400 ปอนด์สเตอร์ลิง หรือเทียบเท่า³

¹ ประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ 17 มีนาคม 2509

² คำสั่งทั่วไปกรมศุลกากร ที่ 20/2504 ลงวันที่ 25 กันยายน 2504

³ คำสั่งทั่วไปกรมศุลกากร ที่ 36/2509 ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2509

3. การนำเข้าทางไปรษณีย์ บุคคลที่มีใบอนุญาตพาณิชย์ นำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรได้เป็นมูลค่าไม่เกินครั้งละ 280 ดอลลาร์ ส.ร.อ. หรือ 100 ปอนด์สเตอร์ลิง ต่อมาจำนวนเงินนี้ได้ออกยกเลิก และกำหนดขึ้นใหม่โดยกำหนดว่า บุคคลที่มีใบอนุญาตพาณิชย์นำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรได้ทางไปรษณีย์เป็นมูลค่าไม่เกินครั้งละ 2,000 บาท ทั้งนี้เนื่องจากกระทรวงการคลังได้มีประกาศฉบับใหม่ว่าด้วยการนำเงินเข้ามาทางไปรษณีย์ผ่านทางกรุงเทพ ฯ ลงวันที่ 3 กรกฎาคม 2507 ยกเลิกประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2482 เสีย โดยระบุว่า บุคคลอื่นใดนอกจากธนาคารที่ได้รับอนุญาต (ตามพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ 2505) เมื่อนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาโดยทางไปรษณีย์ผ่านทางกรุงเทพ ฯ ให้ยื่นคำร้องขออนุญาตต่ออธิบดีกรมศุลกากร และจะรับเงินตราต่างประเทศนั้นไปจากกรมศุลกากรได้ ต่อเมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ในกรณีเห็นสมควร อธิบดีกรมศุลกากรจะอนุญาตเป็นจำนวนที่คิดเป็นเงินไทยตามอัตราแลกเปลี่ยนในวันนำเข้าได้ไม่เกิน 2,000 บาท ดังกล่าวแล้วข้างต้น

การนำเข้าที่ต้องขออนุญาต

ถ้าหากการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร เกินกว่าจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น ผู้นำเข้าจะต้องขออนุญาตตามแบบคำร้อง (ดูภาคผนวก) โดยยื่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หรือผู้ทรงอำนาจการกระทรวงการคลังมอบหมาย โดยปฏิบัติดังนี้

1. ธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับอนุญาต เมื่อประสงค์จะนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร จะต้องยื่นคำร้องขออนุญาตต่อกระทรวงการคลัง โดยแจ้งชนิดแห่งเงินตราและจำนวนเงิน กำหนดเวลาที่จะนำเข้ามาโดยประมาณ และเมืองท่าหรือที่ที่จะนำเข้า ตามปกติใบอนุญาตฉบับหนึ่งจะมีกำหนดอายุไม่เกิน 6 เดือน⁵
2. บุคคลอื่น หากจะนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรจะต้องยื่นคำร้องขออนุญาตโดยแจ้งให้ทราบว่า ต้องนำเงินตรานั้นเข้ามาเพราะเหตุใด จะนำเงินตราชนิดใด จำนวนเท่าใด เข้ามา พร้อมทั้งนั้นจะต้องกำหนดระยะเวลาที่จะนำเข้ามา และเมืองท่าหรือที่ที่จะนำเข้ามา

⁴ คำสั่งทั่วไปกรมศุลกากร ที่ 18/2507 ลงวันที่ 3 กรกฎาคม 2507

⁵ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 411 ตอนที่ 17 ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2504

ผู้โอนใบอนุญาต

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง⁶

2. ผู้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมอบหมายให้เป็นผู้อนุญาตแทน ได้แก่

ก. เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย ในกรณีนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาทางท่ากรุงเทพ ฯ

ข. ปลัดกระทรวงการคลัง ในกรณีนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาทางอื่นนอกจากท่ากรุงเทพ ฯ ยกเว้นกรณีในข้อ (ค) และ (ง)

ค. ผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีนำเงินตราต่างประเทศติดตัวเข้ามาทางด่านศุลกากรที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเดียวกันกับที่ตั้งศาลากลางจังหวัด เป็นมูลค่าไม่เกินครั้งละ 840 ดอลลาร์-ส.ร.อ. หรือ 300 ปอนด์สเตอร์ลิง หรือเทียบเท่า

ง. นายด่านศุลกากร ในกรณีนำเงินตราต่างประเทศติดตัวเข้ามาทางด่านศุลกากรที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเดียวกันกับที่ตั้งศาลากลางจังหวัด เป็นมูลค่าไม่เกินครั้งละ 840 ดอลลาร์-ส.ร.อ. หรือ 300 ปอนด์สเตอร์ลิง หรือเทียบเท่า⁷

วิธีการ เมื่อเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้อนุญาตให้ธนาคารหรือบุคคลอื่นนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาทางท่ากรุงเทพ ฯ หรือปลัดกระทรวงการคลังได้อนุญาตให้ธนาคารหรือบุคคลอื่นนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาทางท่าอื่น (นอกจากท่ากรุงเทพ ฯ) เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน หรือปลัดกระทรวงการคลังแล้วแต่กรณีจะแจ้งรายการที่อนุญาตให้กรมศุลกากรทราบโดยแผนกพิธีการ กรมศุลกากร จะเป็นเจ้าหน้าที่คัดสำเนารายการที่อนุญาตนั้นส่งไปยังกอง หรือด่านศุลกากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการตรวจปล่อย

ในการตรวจสอบใบอนุญาตนั้น เมื่อผู้ยื่นใบขอลงชื่อเพื่อรับเงินตราต่างประเทศที่นำเข้าเจ้าหน้าที่จะเรียกใบอนุญาตจากผู้นำเข้ามาตรวจสอบว่าตรงกับรายการที่ได้รับแจ้งจากแผนกพิธีการกรมศุลกากร หรือไม่ ถ้าตรงกันก็จะบันทึกลงในใบขอลงชื่อว่า "....." รายการเงินตราต่างประเทศที่สำแดงใบขอลงชื่อนั้นมีใบอนุญาตนำเข้าเลขที่ ..... เป็นการถูกต้องแล้ว"

⁶ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 818 ตอนที่ 33 ลงวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2482

⁷ คำสั่งทั่วไปกรมศุลกากร ที่ 36/2509 ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2509

เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจปล่อยเงินตราต่างประเทศตามที่สำแดงในใบขนสินค้าจะต้องตรวจสอบ
ใหญ่ถูกต้องตรงกับใบอนุญาตเสียก่อนจึงอนุญาตให้ปล่อยไปได้ ถ้าเห็นว่าไม่ถูกต้องก็จะให้กักไว้ก่อน
แล้วรายงานให้ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง สารวัตรใหญ่ หรือนายกานตัมบังคับบัญชาแล้วแaggerณี
เพื่อสั่งปล่อยเงินตราต่างประเทศไปได้เท่าที่มีจำนวนและรายการตรงกับใบอนุญาต ส่วนที่เหลือ
ก็จะกักไว้แล้วรายงานให้กรมศุลกากรทราบ

ในกรณีเป็นผู้โดยสารเดินทางผ่าน เจ้าหน้าที่จะเก็บรักษาเงินตราต่างประเทศส่วน
เกินไว้ชั่วคราว และจะมอบคืนใหญ่โดยสารนั้นเมื่อจะเดินทางกลับไปต่างประเทศ เพื่อเป็นหลัก
ฐานจึงกำหนดให้เจ้าหน้าที่จัดทำใบรับแสดงรายการเงินตราต่างประเทศที่เก็บรักษาไว้ โดยมี
ทั้งต้นฉบับ และสำเนา มอบต้นฉบับใหญ่โดยสาร ส่วนสำเนาเก็บรอไว้ เมื่อผู้โดยสารนำต้นฉบับ
มาแสดงเพื่อขอรับเงินตราต่างประเทศเพื่อนำติดตัวกลับออกไปต่างประเทศ ผู้โดยสารนั้นจะต้องบัน
ทึกว่า ใ้ได้รับเงินตราต่างประเทศคืนไปแล้ว พร้อมกับลงนามไว้เป็นหลักฐานในต้นฉบับใบรับ ต่อ
จากนั้นเจ้าหน้าที่จึงจะมอบเงินตราต่างประเทศที่รับฝากไว้นั้นคืนให้กลับไป

กรณีเป็นผู้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร และประสงค์จะขออนุญาตนำเงินตราต่างประเทศ
ส่วนที่เกินเข้ามาอีก หรือผู้โดยสารที่เดินทางผ่านประสงค์จะขออนุญาตนำเงินตราต่างประเทศส่วนที่
เกินเข้ามาในราชอาณาจักรก็จะต้องยื่นคำร้องขออนุญาต เจ้าหน้าที่จะบันทึกหลักฐานเกี่ยวกับ
จำนวนเงินตราต่างประเทศที่เก็บรักษาและบันทึกความเห็นเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในแบบ
คำร้องดังกล่าวด้วย และปฏิบัติดังนี้

ก. สำหรับท่ากรุงเทพฯ เจ้าหน้าที่จะส่งเงินและคำร้องดังกล่าวมายังกรมศุลกากร
โดยออกไปรับเงินจำนวนนั้นมอบใหญ่รองถือมาเพื่อติดต่อกับกรมศุลกากรด้วย โดยมีแผนกพิธีการ
กรมศุลกากร เป็นเจ้าหน้าที่จัดทำหนังสือของกรมศุลกากร ส่วนคำร้องจะส่งไปยังเจ้าพนักงานควบคุม
การแลกเปลี่ยนเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อพิจารณาอนุญาต

ข. สำหรับบ้านศุลกากรส่วนภูมิภาคที่มีโคกอยู่ในเขตอำเภอเดียวกันกับที่ตั้งศาลากลาง
จังหวัด โดยนายบ้านศุลกากรเป็นผู้พิจารณาเป็นมูลค่าไม่เกินครั้งละ 840 ดอลลาร์ ส.ร.อ. หรือ
300 ปอนด์สเตอร์ลิง หรือเทียบเท่า ทั้งนี้รวมถึงจำนวนเงินที่นำเข้าได้โดยไม่ต้องขออนุญาตด้วย
(จำนวนเงินที่นำเข้าได้โดยไม่ต้องขออนุญาต คือ 500 ดอลลาร์ ส.ร.อ. หรือ 180 ปอนด์สเตอร์-
ลิง กรณีรวมแล้วไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์ ส.ร.อ. หรือ 360 ปอนด์สเตอร์ลิง ดังกล่าวแล้ว)

ค. สำหรับบ้านศุลกากรส่วนภูมิภาคที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเดียวกันกับที่ตั้งศาลากลาง

จังหวัด คำนวณค่าการจะส่งค่าออกไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาอนุญาต เป็นมูลค่าไม่เกินครั้งละ 840 ดอลลาร์ ส.ร.อ. หรือ 300 ปอนด์สเตอร์ลิง หรือเทียบเท่า ซึ่งโดยรวมจำนวนซึ่งอาจนำเข้าไปโดยไม่ต้องขออนุญาตไว้วางยแล้ว

หากจำนวนเงินตราต่างประเทศที่ผู้เดินทางนำติดตัว เขามาทางด่านศุลกากรภูมิภาค มีจำนวนเกินกว่าที่ฝ่ายศุลกากรหรือผู้ว่าราชการจังหวัดจะอนุญาตได้ นายด่านศุลกากรจะรับรายงานพฤติการณ์และขอเท็จจริงมายังกรมศุลกากรทางโทรเลขตอบรับโดยผู้ร้องขออนุญาตนำเขาลงค่าใช้จ่ายเอง เมื่อกรมศุลกากรทราบจะได้ออกหนังสือแจ้งให้เสนอปลัดกระทรวงการคลังเพื่อพิจารณาอนุญาต

การนำเข้าไปรษณีย์ และการนำเข้าไปของธนาคารพาณิชย์ หากมีจำนวนเกินกำหนดจะต้องติดต่อกับศุลกากรตามระเบียบและวิธีการ เช่น เกี่ยวกับการขออนุญาตของผู้เดินทางนำเงินตราต่างประเทศติดตัว เขามาเกินจำนวนที่กำหนดข้างกล่าวแล้วโดยอนุโลม

ทั้งนี้บุคคลใดก็ตามที่นำเงินตราต่างประเทศ เขามาพร้อมกับตนนั้น กฎหมายบัญญัติให้นำเข้ามาเพื่อใช้ไปตามจำนวนที่พอสมควร แต่ต้องไม่เกินกว่าจำนวนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้กำหนด ซึ่งเจ้าหน้าที่ศุลกากรอาจพิจารณาอนุญาตให้นำติดตัว เขามาอันน้อยกว่าที่รัฐมนตรีกำหนดไว้ก็ได้ตามที่เห็นสมควร

อนึ่ง ผู้ที่นำเงินตราต่างประเทศ เขามาพร้อมกับตน มีหน้าที่ต้องแจ้งจำนวนเงินตราที่นำเข้ามาต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรด้วยความสัตย์จริง หากมีการปิดบัง ซ่อนเร้น หรือแจ้งเท็จ จะต้องมีความผิดตามกฎหมายเช่นเดียวกับที่ใดกล่าวไว้แล้วในบทที่ 3

ผู้เดินทางผ่านราชอาณาจักร ซึ่งมีหน้าที่โดยเจ้าหน้าที่แสดงแบบจำนวนเงินตราต่างประเทศที่มีอยู่ขณะที่เข้ามาให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรทราบเพราะต้องแสดงให้เป็นพอใจของเจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะที่จะออกนอกราชอาณาจักรว่า จำนวนเงินที่นำเข้ามานั้นมีได้ลดน้อยลงกว่าที่ใดกำหนดไว้

ในช่วงระยะเวลาปี พ.ศ. 2498 - 2509 นี้ ในด้านการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อจุดประสงค์ที่จะผ่อนคลายเป็นผู้นำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร ได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น ดังนั้นหากไม่มีพฤติการณ์อันเป็นที่น่าสงสัยว่าจะนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาเพื่อกิจการอันมิชอบหรือเป็นภัยแก่บ้านเมือง และเงินตราต่างประเทศที่นำเข้ามาที่มีจำนวน

ไม่เกินไปกว่าที่นายกลานสุลาการจะอนุญาตได้ นายกลานสุลาการก็มีอำนาจที่จะพิจารณาตรวจปล่อย
ไปได้โดยไม่ชักช้า

2) ทางด้านการนำเงินตราออกนอกราชอาณาจักร

ตามกฎกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2497) ซึ่งออกตามความใน
พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 ข้อ 9 ได้บัญญัติไว้ว่า

ห้ามมิให้บุคคลใดนำหรือส่งเงินตรา หรือหลักทรัพย์อันมีค่า หรือพึงจ่ายเป็นเงิน
ตรา ออกนอกประเทศ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน

ส่วนการนำเงินตราออกนอกประเทศโดยไม่ต้องขออนุญาตได้แก่กรณีดังต่อไปนี้ คือ

ก. ผู้ประสงค์จะเดินทางไปต่างประเทศ ซึ่งนำเงินตราหรือหลักทรัพย์อันมี
ค่า หรือพึงจ่ายเป็นเงินตราออกนอกประเทศได้ไม่เกินมูลค่าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
ประกาศ

ข. ผู้เดินทางผ่านซึ่งนำเงินตรา หรือหลักทรัพย์อันมีค่า หรือพึงจ่ายเป็นเงิน
ตราออกนอกประเทศได้เป็นมูลค่าไม่เกินเงินตราหรือหลักทรัพย์อันมีค่า หรือพึงจ่ายเป็นเงินตราไม่
เกินมูลค่าที่กำหนด หรือไม่เกินมูลค่าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศ

ส่วนในเรื่องการกำหนดจำนวนเงินตามประกาศกระทรวงการคลังออกตามความในกฎ
กระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2497) ข้อ 2 ว่า

ผู้เดินทางไปต่างประเทศหรือผู้เดินทางผ่าน จะนำเงินตราไปกับตนขณะเดินทางออก
นอกประเทศเป็นจำนวนไม่เกิน 500 บาท หรือในกรณีครอบครัวยุติเดินทางโดยใช้หนังสือเดินทาง
ทางฉาบเดียว นำเงินตราไปกับตนขณะเดินทางได้เป็นจำนวนไม่เกิน 1,000 บาท โดยไม่ต้อง
รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน

ผู้เดินทางไปต่างประเทศ จะนำปัจจัยชำระเงินต่างประเทศไปกับตนมีมูลค่า
ไม่เกิน 140 ดอลลาร์ ส.ร.อ. หรือ 50 ปอนด์สเตอร์ลิง หรือในกรณีครอบครัวยุติเดินทาง
โดยใช้หนังสือเดินทางฉาบเดียวมีมูลค่าไม่เกิน 280 ดอลลาร์ ส.ร.อ. หรือ 100 ปอนด์สเตอร์-
ลิง ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงาน

9 ประกาศยกเลิกหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ 4597/2504 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์

ข. การควบคุมทางการเงิน

ในช่วงระยะปี พ.ศ. 2499 - 2509 นี้ ถือได้ว่าเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อทางเศรษฐกิจของไทย เนื่องจากได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายสำคัญ ๆ ในช่วงระยะนี้หลายประการ คือ

1. ได้มีการเปลี่ยนแปลงอัตราสำหรับอัตราดอกเบี้ยเงินตรา โดยกระทรวงการคลังได้ออกกฎกระทรวง อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติระบบเงินตราชั่วคราว พ.ศ. 2489 เปลี่ยนอัตราที่ใช้ในการอัตราดอกเบี้ยเงินตราที่กำหนดไว้เมื่อปี พ.ศ. 2492 ใหม่ดังนี้ คือ

1	บาท	เท่ากับ	ทองคำบริสุทธิ์	0.0444335	กรัม
56	บาท	เท่ากับ	1	ปอนด์สเตอร์ลิง	10
20	บาท	เท่ากับ	1	ดอลลาร์ ส.ร.อ.	

อัตราใหม่นี้ใช้เฉพาะการอัตราดอกเบี้ยซึ่งประกอบขึ้นเป็นทุนสำรองเงินตราเท่านั้น มิได้มีผลเกี่ยวกับการซื้อขายเงินตราต่างประเทศในท้องตลาด หรือธนาคารแห่งประเทศไทยเลย

2. ได้มีการตั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนขึ้นทำหน้าที่ป้องกัน การเคลื่อนไหวอย่างผิดปกติของอัตราแลกเปลี่ยนในตลาด ความจริงทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนได้เริ่มมีตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2497 จนกลางปี พ.ศ. 2498¹¹ แต่ได้เริ่มดำเนินการอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2499 การจัดตั้งกองทุนขึ้นนี้เพื่อแก้ปัญหาความไม่แน่นอนในธุรกิจ ซึ่งจะเป็ผลร้ายต่อการค้า ทำให้มีการเก็งกำไรว่าอัตราแลกเปลี่ยน วิธีดำเนินการของกองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนคือ ขณะใดที่อุปทานของเงินตราต่างประเทศมีมากกว่าอุปสงค์ ทำให้ระดับอัตราแลกเปลี่ยนค่าของกองทุนจะเอาเงินทุนออกซื้อเงินตราต่างประเทศนั้นมาเก็บไว้เสีย หากขณะใดที่อุปทานของเงินตราต่างประเทศมีน้อยกว่าอุปสงค์ กองทุน ๆ ก็จะทำเอาเงินตราต่างประเทศที่เก็บไว้ลออกจำหน่ายเพื่อเป็นการช่วยมิให้อัตราแลกเปลี่ยนมีความเคลื่อนไหวมากนัก

3. ยกเลิกข้อบังคับมิให้ขายเงินตราต่างประเทศ ค่าชว และที่ผูก ที่ส่งออกไป

10 ธนาคารแห่งประเทศไทย วันครบรอบปีที่สิบ แห่งเดียวกับข้างบน หน้า 65

11 ดูแหล่งที่แล้ว หน้า 65

ส่วนให้แก่อนักการต่างประเทศในประเทศไทยในอัตราทางการ ในวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2498 และยกเลิกการส่งมอบภายในที่ส่งออก ในวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2498 ¹² ดังนั้นในปี พ.ศ. 2499 จึงเป็นที่ที่มีการยกเลิกอสังหาริมทรัพย์ให้ขายเงินตราต่างประเทศและที่ดินที่ส่งออกโดยสิ้นเชิง แต่ทั้งนี้ผู้ส่งออกจะคงขายเงินตราต่างประเทศที่ไคมาแก่อนาคารผู้รับอนุญาต (ธนาคารพาณิชย์) หรือบริษัทรับอนุญาต ซึ่งจะรับซื้อในอัตราแลกเปลี่ยนของตลาดเสรี

4. ยกเลิกการขายเงินตราต่างประเทศ ในอัตราทางการสำหรับค่าใช้จ่ายในต่างประเทศของรัฐบาล และรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า การยกเลิกอสังหาริมทรัพย์ใหญ่ส่งออกขายเงินตราต่างประเทศที่ไคมาจากการขายชาว ย่าง และที่ดินนั้นทำให้ผู้ส่งออกได้รับเงินบาทมากขึ้น เพราะผู้ส่งออกสามารถที่จะนำเงินตราต่างประเทศนั้นไปขายให้แก่อนาคารผู้รับอนุญาตในอัตราแลกเปลี่ยนของตลาดเสรีซึ่งสูงกว่าอัตราทางการ ความมุ่งหมายของการยกเลิกนี้เนื่องจากว่าได้มีการควบคุมควววิสัยเป็นเวลานานพอสมควร ทำให้ปริมาณของเงินเพิ่มขึ้นเพราะการควบคุมเท่าเทียมเป็นการดึงเอาเงินตราต่างประเทศจำนวนหนึ่ง (คือ เงินตราต่างประเทศที่ไคมาจากการขายชาว ย่าง ที่มุก) ออกจากตลาดเสรีมาไว้ในธนาคารแห่งประเทศไทยในอัตราทางการ และในการซื้อเงินตราต่างประเทศนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยของจ่ายเงินบาท ซึ่งบางครั้งธนาคารอาจมีเงินบาทไม่พอ ธนาคารแห่งประเทศไทยก็จะเอาเงินตราต่างประเทศที่ซื้อไว้นั้นโอนเข้าในทุนสำรองเสียจำนวนหนึ่งเพื่อแลกเปลี่ยนเอาธนบัตรออกมาจ่าย ส่วนเงินตราต่างประเทศที่ไม่ได้โอนเข้าทุนสำรอง ธนาคารแห่งประเทศไทยจะขายให้แก่รัฐบาลตามที่รัฐบาลต้องการ หากยังเหลืออยู่อีกธนาคารแห่งประเทศไทยก็จะขายให้ตลาดในอัตราตลาดเสรี

ในตลาดเสรีนี้ อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทกับเงินตราต่างประเทศจะเป็นไปตามหลักอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศ ถ้าอุปทานเงินตราต่างประเทศมีมากขึ้น ค่าของเงินตราต่างประเทศก็จะลดลง ในทางตรงข้ามหากอุปทานเงินตราต่างประเทศลดลง ค่าของเงินตราต่างประเทศก็จะสูงขึ้น ฉะนั้นในตลาดเสรีอัตราแลกเปลี่ยนจึงขึ้น ๆ ลง ๆ หากต้องการที่จะให้ค่าของเงินตราต่างประเทศลดลงเมื่อเทียบกับเงินไทย ก็จะต้องเพิ่มอุปทานของเงินตราต่างประเทศในตลาด

การที่ทางการหรือธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้สูงชาว ยาง และคูปก
ออกทองชายเงินตราต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเงินปอนด์สเตอร์ลิง และเงินดอลลาร์ ส.ร.อ.
นี้ก็เพื่อจุดประสงค์ที่จะสะสมเงินตราต่างประเทศไว้เป็นทุนสำรอง แต่เนื่องจากระยะเวลา
ไปนานพอสมควรทุนสำรองที่เป็นเงินตราต่างประเทศจึงมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลง เช่นนี้เมื่อทำให้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินได้แปรปรวนมาเป็นระบบของ
ตลาดเสรี ตลาดทางการเงินได้ถูกยกเลิกไป การแลกเปลี่ยนเงินใช้อัตราแลกเปลี่ยนซึ่งขึ้นอยู่กับ
ภาวะของอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศในตลาดอย่างแท้จริง โดยมีทุนรักษาระดับ
อัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Equalisation Fund) ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการป้องกัน
กันมิให้อัตราแลกเปลี่ยนในท้องตลาดเคลื่อนไหวอย่างผิดปกติ ดังนั้นการควบคุมเงินตราต่างประเทศ
จึงได้เปลี่ยนแปลงจากการใช้นโยบายการบริวาร (Exchange Control) นำไปนโยบาย
การคลังแทน แม้ว่าระบบการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินจะยังเหลืออยู่ และยังคงใช้ต่อมาแม้ปัจจุบัน
แต่ก็มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพียงเพื่อที่จะป้องกันการโอนเงินทุนหนี้ออกนอกประเทศ เท่านั้น นอก
จากนี้ยังได้มีการปรับปรุงแก้ไขวิธีการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินให้ง่ายแก่การปฏิบัติและสะดวก
ยิ่งขึ้น

ในด้านการแลกเปลี่ยนเงิน หลังจากการเปลี่ยนแปลงระบบการแลกเปลี่ยนเงิน
และการจัดตั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนแล้ว ปรากฏว่า การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน
เงินในท้องตลาดเป็นไปอย่างราบรื่นและมีระเบียบยิ่งขึ้น ส่วนต่างระหว่างอัตราสูงสุดและอัตรา
ต่ำสุดในหนึ่ง ๆ มีไม่ค่อนมากนัก ถึงแม้ว่าทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนจะแก้ไขสถานการณ์
ในระยะสั้น ส่วนแนวโน้มในระยะยาวคงปล่อยให้เป็นไปตามฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศก็ตาม
แต่ต่ออัตราแลกเปลี่ยนก็ยังคงปรากฏลักษณะการเคลื่อนไหวเพียงเล็กน้อย จนกระทั่งปัจจุบันอัตรา
แลกเปลี่ยนแทบจะไม่เปลี่ยนแปลงไปเท่าใดเลย (ดูตารางอัตราแลกเปลี่ยนในภาคผนวก) เหน
สังเกตว่า การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินตราต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินดอลลาร์ ส.ร.อ. และเงินปอนด์สเตอร์ลิงของอังกฤษ ในบางครั้งก็เกิดจาก
สาเหตุภายนอกประเทศอันเป็นผลเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจในประเทศเจ้าของเงินสกุลนี้

(เช่นอัตราแลกเปลี่ยนเงินปอนด์ได้เปลี่ยนจากอัตรา 58.24 บาท มาเป็น 49.92 บาท ในปลายเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2510 อันเป็นผลเนื่องมาจากอภิมลค่าของเงินปอนด์)